

Navigacijske naprave:
so res nenadomestljive?

Tempo življenja 21. stoletja je presneto hiter in ubijajoč. Kakor živimo in delamo, tako tudi preživljamo dopust: hitro in načrtovano. Za spontanost kar zmanjka poguma. Malo tudi po zaslugi svetlečih zaslončkov na armaturni plošči, ki nas kar najhitreje usmerjajo od točke A do točke B.

Nekaj uvodnih vrstic je nalašč napisanih z veliko mero cinizma, saj, moramo priznati, prav nihče več ne načrtuje dopusta ali aktivnega konca tedna brez navigacijske naprave. V njen spomin trpamo tisoče in tisoče podatkov o bolj ali manj preverjenih lokacijah, pozabljamo pa, da se potovanje začne tisti trenutek, ko sedemo v vozilo in se odpeljemo. Četudi v neznano.

Kratka zgodovina

Zametki, ki so seveda vojaški, segajo v zlata šestdeseta leta, ko se je pojavil prvi navigacijski sistem, ki je temeljil na osnovi Dopplerjevega pojava. Ta je poimenovan po avstrijskem fiziku, ki je v prvi polovici devetnajstega stoletja opisal fizikalni pojav, ko zaradi gibajočega vira zvoka ali opazovalca nastane navidezna razlika v valovni dolžini. Pustimo fizikalno ozadje tokrat pri miru in se raje posvetimo prvemu javno dostopnemu sistemu, ki je zaživel konec sedemdesetih, globalno pa je dostopen zadnjih 18 let. Lahko bi rekli, da je polnoleten.

Sistem GPS

Kratka GPS pomeni Global Positioning System, v naših logih (in z nekoč tako razširjeno vmeno posloveniti vse kar leze in gre) pa bi jo lahko poimenovali sistem za določanje položaja. Danes tako samoumevna napravica, kot je mali »garmin«, kot po prvih pri nas dostopnih navigacijskih napravah tudi radi poimenujemo, za pravilno delovanje potrebuje mrežo satelitov, ki objektu nenehno določajo položaj glede na koordinatno mrežo na zemeljski obli. Sateliti, približno 30 jih je, naš planet obkrožajo na višini 20 000 kilometrov, za enkraten obhod pa potrebujejo nekaj manj kot dan. Njihove poti so načrtovane tako, da imajo objekti na Zemljinem površju vedno stik vsaj s štirimi do šestimi sateliti, kar pomeni dovolj veliko natančnost za določanje trenutnega položaja objekta. Poleg signala o lokaciji prejme navigacijska naprava tudi točen atomski čas. Natančna lokacija se izračuna iz preseka treh satelitskih signalov (najlažje si to predstavljamo kot presek treh krožnic) in je natančna do treh metrov.

GPS koordinate

Te so lahko zapisane v več različnih formatih:

- kot zapis celega števila z decimalno,

- kot zapis s stopinjami, minutami in sekundami,
- lahko celo kot Gauss-Kruegerjeve stopinje.

Slovenskim avtodomarjem je najbolj pri srcu zapis v decimalni obliki, ki ga je tudi najlažje vnesti v navigacijsko napravo.

Navigacijske naprave

Na trgu je na voljo množica različnih navigacijskih naprav in namen pisanja ni izpostaviti to ali ono znamko. Prav vse naprave so miniaturni računalniki, ki so zasnovani zato, da uporabniku pomagajo pri orientaciji v prostoru in mu pomagajo do cilja. Poleg tega ponujajo še množico dodatnih funkcij, ki naj bi bile v veselje potnikom v vozilu, denimo predvajanje glasbe ali celo video vsebin, funkcijo potovalnega računalnika, vodiča po interesnih točkah. Omogočajo vnos zelenega cilja z naslovom, GPS koordinatami ali iz arhiva shranjenih ciljev. Večina novejših (in dražjih) naprav med vodenjem upošteva realno stanje na cestah, saj dobivajo informacije preko signala TMC.

Glede na izvedbo lahko navigacijske naprave v grobem delimo na:

- prenosne (samostojne) in
- radionavigacije (vgrajene v radijski sprejemnik z zaslonom).

Prenosnih je mnogo vrst in izvedb, zasloni so povečini štiri- ali petpalčni. Napravo s priskom preprosto pritrdimo na vetrobransko steklo ali temu namenjeno ploščico na armaturi, vnesemo želeni cilj in se prepustimo vodenju. Bolj napredne naprave, lahko jim rečemo kar multipraktiki, pa omogočajo sprejem radijskega signala, priklop vzvratne kamere, predvajanje video in avdio vsebin, prostoročno telefoniranje in še marsikaj drugega. Če se cene prvih začnejo pri sto in nekaj evrih, se cene slednjih končajo pri nekaj tisoč evrih.

Uporaba

Uporabniki vse preveč radi zaupamo všemogočnim škatlicam na armaturni plošči, ki nas z zapeljivim, a v kritičnih trenutkih presneto nadležnim glasom usmerjajo od točke A do točke B. Velika večina zato pozablja na svet okrog sebe, lepote pokrajine letijo mimo njih, medtem ko spremljajo načrtano pot na zaslonu in poslušajo napotke. Poleg tega se je treba zavedati, da tudi te naprave niso všemogočne, da se zmotijo in da, sploh če nismo vešč rokovanja z njimi in opremljanja z nadgradnjami programov, hitro postanejo zastarele in kot take nevarne za uporabnika.

Predstavljajte si, kaj se lahko zgodi, če polni zaupanja v svojo napravo zavijete v enosmerno ulico z napačne strani. Ali pa, ta je še dosti hujša, zapeljete v prenizek podvoz, ker ste pač pozabili vnesti višino svojega vozila. Nekatere naprave pa niti ne omogočajo izbire vrste vozila in bodo vaš avtodom zapeljale ne ozirajoč se na višinske omejitve. In takrat je dobro, da je voznik pozoren ...

Zgodilo pa se je že tudi, da je uporabnik prispel na napačni cilj, ker je ob vnosu prišlo do napake. Zato napravo uporabljajte po pameti!

Primerjava navigacijskih sistemov

Za primerjavo smo na vetrobransko steklo namestili šest različnih navigacijskih naprav:

- TomTom Start 25,
- TomTom VIA 120,
- Garmin Nüvi 3590 GTL,
- WayteQ x960BT,
- Navigon,
- Igo MioMap DigiWalker.

Prve štiri so nam posodili slovenski distributerji, zadnja dva pa sta preverjeni napravi iz predala, katerim zaupamo že dalj časa in sta bili »dodani« le zaradi preverjanja preizkušancev.

V vseh šest naprav smo vnesli enake zahteve: avtodom (avtobus), najhitrejša pot in brez izogibanj vrstam cest. Izdelka TomTom ne omogočata izbire avtobusa oziroma avtodoma kot vozila. Izgovorjava je pri vseh natančna in zahvaljujoč izbiri glasnosti nemoteča.

Pot smo načrtali proti Krasu. Najprej smo se zapeljali do Pliskovice, kjer smo cilj določili popolnoma v središču vasi. Tam je med ozkimi uličicami stisnjen mladinski hotel Pliskovica, pot do njega pa je primerna le za motorizirane tricikle in manjša osebna vozila. Do razcepa pri Divači so navigacijske naprave delovale složno, le opozarjanje na prekoračitev dovoljene hitrosti je bilo različno prikazano. Medtem ko Navigon in iGo MioMap prikazujeta prometni znak z omejitvijo, TomTom obarva celo polje rdeče, Garmin pa le izpisano hitrost, kar ni dovolj vidno. Še sreča, da avtodomi le redko presežejo največjo dovoljeno hitrost na avtocesti. Od vseh naprav nas je do Pliskovice najbolj navdušil Garminov novinec z vizualnim prikazom odcepov, ki na zaslonu pokaže dejanski posnetek odcepa v naravi, kar močno olajša izbiro, denimo na avtocestnih razcepih. TomTom omogoča tudi aplikacijo MapShare, s katero povežemo našo navigacijsko napravo s spletom in vnesemo popravek na poti. Preostale navigacijske naprave so nas vodile po naših pričakovanjih, saj smo jih navajeni že od prej (pri modelu Wayteq je mišljena programska oprema).

Pot nas je iz Pliskovice vodila do vasice Avber. Zanimiv zaplet smo doživeli v Dutovljah, ko sta TomToma vztrajno vodila desno in zahtevala obračanje tudi po nekaj sto prevoženih metrih v levo, po nam poznani cesti. Sta nas pa zato nagradila z rodeom po ulicah Avberja, saj, kot že rečeno, ne omogočata vnosa večjih vozil. Ker cesto poznamo, smo se zapletu ognili, tisti, ki slepo zaupate svojim napravam, pa se vprašajte, kaj bi bilo, če bi ubogali ukaze. Bi zapeljali v ožino in na stenah hiš olupili vaš avtodom?

Pod črto

Na koncu primerjave bi rad dodal, da nobena od naprav ni zmagovalka, saj cilj preizkusa ni bil najti najboljšo. Prav vse so se glede na naše potrebe odrezale z oceno dobro, saj napravo uporabljamo zgolj kot dopolnilo pri vožnji. Tako nekako kot papirnato karto, ki je vedno v predalu.

Resda so navigacijske naprave dobrodošla pomoč pri potepih v neznano, a uporabljajmo jih z zdravo mero razuma. Naj nam bodo v pomoč in naj ne krojijo naše usode oziroma potovanja.

In še najpomembnejše: Katero navigacijsko napravo kupiti?

Končna odločitev o nakupu je stvar vsakega posameznika, vseeno pa pri nakupu premislite:

- zakaj jo boste potrebovali?
- kolikokrat jo boste uporabili?
- ste morda vešči programskih nadgradenj?
- potrebujete vse dodatke, ki jih ponujajo naprave?
- zmorete brez TMC?
- koliko ste pripravljeni plačati?